

ΓΑΛΗΝΟΣ

ΙΑΤΡΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩ 1879 ΥΠΟ ΤΩΝ ΙΑΤΡΩΝ

ΓΕΩΡΓΑΝΤΑ, ΣΕΙΛΑΔΑΡΕΣΗ, ΜΑΚΚΑ, ΔΕΛΛΑΠΟΡΤΑ

ΚΑΙ

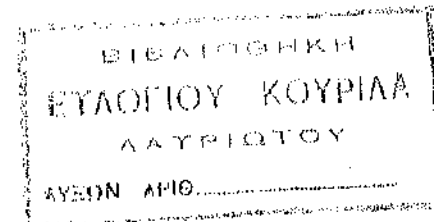
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ ΤΩΝ ΙΑΤΡΩΝ

Α. ΓΕΩΡΓΑΝΤΑ, Ν. ΜΑΚΚΑ, Ν. ΔΕΛΛΑΠΟΡΤΑ.

ΕΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Ν. Γ. ΠΑΣΕΡΑΝ.

1885

ΓΑΛΗΝΟΣ

(ΙΑΤΡΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΙΑΡΥΘΕΝ ΤΩ 1879 ΥΠΟ ΤΩΝ ΙΑΤΡΩΝ
Α. ΓΕΩΡΓΑΝΤΑ, Σ. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗ, Ν. ΜΑΚΚΑ, Ν. ΔΕΛΛΑΠΟΡΤΑ.
ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΘ

Α. ΓΕΩΡΓΑΝΤΑ, Ν. ΜΑΚΚΑ, Ν. ΔΕΛΛΑΠΟΡΤΑ.

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΩΣ	ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΓΙΑ ΕΓΓΡΑΦΟΝΤΑΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Διὰ τὸ Ἰωαννικῶν... Δρ. Ν. 15.	Εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Γ α λ η ν ο ῦ
• • Ἐξωτερικῶν... • • 20.	Ὅδου Πανακωτῶν
• τοῦ κ. Φοιτητῶν... • • 8.	Ἀριθμὸς 8.

ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΑ. — Μελέτη περὶ τῆς μόλυνσεως διὰ τοῦ φυματιώδους τοῦ καὶ τῶν διαφορῶν αὐτῆς τρόπων, ὑπὸ Σπ. Ι. Κανέλλη (ἐν Παρίσις). (Συνέχ.). — Περίπτωσης καισχυρῆς τομῆς, ὑπὸ Ν. Πιστη (ἐν Παρίσις). (Συνέχ.). — Περί φυματιώσεως τῶν οὐρογεννητικῶν ὀργάνων, ὑπὸ Βαρθολομαίου Γαλιῆ (ἐν Παρίσις). (Συνέχ.). — Στατιστικὴ ἐκθεσις τῶν ἐν τῇ χειρουργ. κλινικῇ ἀπὸ τοῦ ἰουνίου τοῦ 1883 μέχρι τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τοῦ 1884 νοσηλευθέντων τραυματιῶν, ὑπὸ Δ. Γ. Ταμπάκοπούλου. (Συνέχ.). — Θεραπεία τῆς γαστρορροίας. — Ἐπίδωσις ἐλαίων. — Ἀντισηματικὴ θεραπεία. — Ἐιδιότητες Διευθύνσεως. — Βιβλ. δελτίον.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΟΛΥΝΣΕΩΣ ΔΙΑ ΤΟΥ ΦΥΜΑΤΙΩΔΟΥΣ ΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΑΥΤΗΣ ΤΡΟΠΩΝ

ὑπὸ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΙΩ. ΚΑΝΕΛΛΗ (ἐν Παρίσις).

(Συνέχεια ὄρα σελ. 161).

Εἰς ὅτι ἀφορᾷ τὸ στάδιον τῆς ἐπιώσεως εἶναι ἀδύνατον νὰ ὁρισθῇ, ἐνίοτε εἶναι μικρόν, ἐνῶ ἄλλοτε εἶναι μακρότατον. Ἐν τῇ λύσει βίως συμβαίνει ταῦτό. Κατὰ ΡΙΔΟΝΚ⁴⁾ τὸ στάδιον τὸ μεσολαβοῦν μεταξὺ τοῦ θανάτου τῶν ἀτόμων τῶν ὑποτιθεμένων ὡς μολυνόντων καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς παθήσεως παρὰ ταῖς ἀτόμοις τοῖς ὑποτιθεταῖς ὡς μολυνθεταῖς δὲν

4) Bul. Ac. méd. συνεδρ. τῆς 18 Φεβρ. 1883.

είναι ελιγώτερον τῶν 20 μηνῶν ἐν ἄλλαις περιπτώσεσιν, εἶναι δύο, τριῶν, τεσσάρων, ἕξ μέχρι καὶ 12 ἐτῶν. Κατὰ τῆς παρατηρήσεως τοῦ κ. Compin, ἡ ἐπιώσις ποικίλει ἀπὸ μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν. Εἶναι συγγὸν νὰ εἶδῃ τις κατὰ Δαμασκηνὸν πρόσκαιρον νόσον, φυσιολογικὴν διατάραξιν (παῦσιν τῶν ἐμμηνῶν, θήλασιν, κατὰχρήσει, πάσης φύσεως), νὰ δώσῃ τὴν πρώτην ὄθνησιν φυματιώσεσι ἐπικτήτῃ διὰ μολύνσεως· ἐννοοῦμεν δὲ πόσον εἶναι δυσχερὲς νὰ ὀρίσωμεν τὴν ἐπιώσιν νόσου ὅταν δὲν δυναίμεθα οὕτω νὰ προσδιορίσωμεν τὴν στιγμὴν καὶ ἢ νὰ ἡ μόλυνσις ἐτελέσθη οὔτε τὴν ἐποχὴν καὶ ἢ νὰ ἐφάνησαν αἱ πρώται ἀντομοικαὶ διαταραχαὶ καὶ διαπλάσεις, ἢ καὶ ἢ οἶοναί ἐγεννήθη τὸ πρῶτον κεγχροειδὲς φυμάτιον.

Ἐν κεφαλῷ τῆς ἐπιώσεως νομίζομεν ὅτι ἀπεδείχθη ἤδη ἡ διὰ τοῦ φυματιώδους ἰοῦ μόλυνσις, ὡς καὶ ἡ δυνατὴ μετάδοσις τῆς φυματιώδους νόσου ἀπὸ ἀτόμου νοσοῦντος εἰς ἄτομον ὑγιᾶ, τῶς· νῦν πολλοὶ φησιολόγοι ἀσχολοῦνται εἰς ἕτερον ζήτημα πρακτικὸν τὸ περὶ τῆς ἀπὸ τῆς φήσεως τῶν πνευμόνων προφυλακῆς. Οὕτω τὸ τμήμα τῆς ὑγιεινῆς τοῦ Collège médical τῆς Βιέννης προὔτεινε κατὰ τῆς φυματιώσεως διάφορα σπουδαῖα προφυλακτικὰ μέτρα· ἰδοὺ οἱ πρώτιστοι ἔροι τῆς προφυλακῆς, οἱ προταθέντες ὑπὸ τῆς ἐπι τοῦτῃ τῷ σκοπῷ ἐκλογεῖσθαι ἐπιτροπέας: 1.— ἐπειδὴ τὰ πτύελα καὶ αἱ ἀποδεύσεις τῶν φησικῶν τῶν φερόντων σπῆλαι ἐγέχουσι πρωτίστως τὰ εἰδικὰ μικροζῶα, καθίστανται δ' οὕτω πηγὴ καὶ ἐστία μολύνσεως, δεόν νὰ ἐποπτεύωμεν τοὺς εἰς τὴν περίοδον ταύτην φθίσκοντας ἀρρώστους: 2.— δεόν νὰ φροντίζωμεν ὅπως ἀερίζωμεν καλῶς τὰ δωμάτια ἔνθα εὐρίσκονται φυματιῶντες, νὰ ἐφορῶμεν δὲ ὅπως καθαίρωνται πρεπόντως τὰ πατώματα, οἱ τοίχοι, τὰ λευκὰ ἐνδύματα τοῦ σώματος καὶ τῆς κλίνης: 3.— πᾶν ὅτι μεμολυσμένον ἐστὶ δεόν νὰ ἀπολυμαίνεται, ἢ δ' ἀπολύμανσις δεόν νὰ γίνηται οὐ μόνον ἐπὶ τῶν πτυέλων καὶ κενώσεων τῶν φησικῶν, ἀλλ' ἔτι ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων, ὀθωνῶν, ἐπιδέσμων, πτυελοδοχείων κλ. καθότι αἱ ἐκκρίσεις καὶ ἀπεκκρίσεις ζηραινόμενα ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τούτων δύναται εὐκόλως νὰ προκαλέσῃ μόλυνσιν διὰ τῆς διανομῆς τῶν βακτηριδίων, ἔτινα ἀπολαύουσιν ἀξιοσημειώτου ζωτικότητος: 4.— ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς οἰκίαις, δεόν νὰ χωρίζωμεν τοὺς φησικούς τῶν ἐτέρων τῆς οἰκογενείας μετῶν, ἐν δὲ τοῖς νοσοκομείοις, τῶν ἐτέρων ἐξ ἄλλων παθήσεων νοσοῦντων. Ἐπίσης ἕτερα μέτρα ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἐπιτροπέας ἐλήφθησαν ἐπὶ τῆς συσσωρεύσεως φησικῶν ἐν καταλύμασι, σχολείοις, ἰδρύμασι δημοσίοις, τέλος ἐπὶ τοῦ γάμου αὐτῶν, ἐπὶ τῶν ἐκ νοσοῦντων ζώων προερχομένων τροφικῶν προϊόντων καὶ ἐτέρων πολλῶν λεπτομερειῶν. Ὁ κ. Schnitzer λέγει περὶ τῶν μέτρων τούτων, ὅτι εὐλόγως μόνον εἰσὶν ἐκτελεστά, ὡς ἐπὶ παραδείγματι ἡ ῥιζικὴ ἀπολύμανσις καὶ ὁ χωρισμὸς τῶν φησικῶν ἐν τοῖς νοσοκομείοις. Τὸ πλεῖστον τῶν ἐπιλοίπων μέτρων δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ χωρὶς νὰ

ἀκατακωλύσιν αἱ κοινωνικαὶ τάξεις¹⁾. Ἐπίσης τῇ προτάσει τοῦ κ. Valin, ἡ ἐν Παρισίοις ἱατρικὴ ἐταιρεία τῶν νοσοκομείων ἐπ' ἐσχάτων συνεζήτησε δι' εἰδικῆς ἐπιτροπέας συνισταμένης ὑπὸ τῶν κκ. Valin ὡς εἰσηγητοῦ, Millard, Grancher, Debove, Villemain καὶ Paul ὡς μελῶν τὸ περὶ τῆς ἀπὸ τῆς πνευμονικῆς φυματιώσεως προφυλακῆς ζήτημα, ὑποβληθείσης καὶ ἰδίως ἐκθέσεως ὑπὸ τῆς ἐπιτροπέας ταύτης ἐπιγραφομένης ὡς μεταδοτικότης τῆς φήσεως καὶ τὰ κατ' αὐτῆς προφυλακτικὰ μέτρα. Ἰδοὺ τὰ προφυλακτικὰ μέτρα τὰ προταθέντα ὑπὸ τῆς εἰδικῆς ταύτης ἐπιτροπέας: 1.— Δὲν πρέπει νὰ χρώμεθα δωμάτιον ἢ κλινὴν φυματιῶντος φθίσκοντος εἰς βεβηλὸν προκεχωρηκότα τῆς φήσεως. 2.— τὸ δωμάτιον φυματιῶντος δεόν νὰ ἀερίζηται σταθερῶς καὶ συχνῶς: 3.— ὁ κλινικός προέρχεται ἰδιζόντος ἐκ τῶν πτυέλων ἄτερ δὲν πρέπει νὰ ἀποχρέμπωνται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, οὗτ' ἐπὶ τῶν ὀθωνῶν, ἔνθα ἀποξηραίνόμενα ἀποβάλλουσι εἰς τὰ κόνεις ὑπόπτους: 4.— τὰ δωμάτια, αἱ κλινοστρωματὰ καὶ τὰ ἐνδύματα τὰ χρησιμεύσαντα φησικῶν δεόν νὰ ἀπολυμαίνωνται. Ὁ βελῆς 1000 καὶ ἡ πλύσις διὰ ζέοντος ὕδατος εἰς τὰ βελῆα τῆς ἀπολυμάσεως μέσα: 5.— οἱ ἀναρριονύοντες ἐκ νόσων στηθικῶν, ἀτομικῶν ἀσθενῆ καὶ ἐξηνητημένα ὀφείλουσι ν' ἀπομονώωνται ἀπὸ παρατεταμένης μετὰ φυματιῶντων ἐπικρῆς.

Ἐπ' ἐσχάτων ὁ ἐκ Παυλῆς τῆς Ἰταλίας ἱατρὸς κ. Corradi ἔδωκεν ἐν τῷ διεθνῶι συνεδρίῳ τῆς ὑγιεινῆς καὶ δημογραφίας (τμήμα τῆς Haye)²⁾ τ' ἀποτελέσματα τοῦ ἐρωτητηρίου τοῦ ἀπευθυνθέντος ὑπὸ τῆς Ἰταλικῆς ἐταιρείας τῆς ὑγιεινῆς ἐπὶ τῆς μολυσματικότητος τῆς φήσεως. Ἡ ἐταιρεία αὕτη ἔλαβεν 680 ἀπαντήσεις, αἵτινες διανεμόνται οὕτω: ὑπὲρ τῆς μολυσματικότητος 59, κατ' αὐτῆς 124, ἀνευ εἰδικῆς ἐνδείξεως 497. Ἐξήνεγκε δὲ ὁ κ. Corradi τὴν εὐχὴν νὰ παραχθῶσιν ὅμοια στατιστικαὶ ἐν ὅλοις τοῖς εὐρωπαϊκοῖς ἔθνεσιν διαμερίσμασιν. Ἐν ὅντι ὁ κ. Lapidouzy ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς 14 Νοεμβρίου 1884 τῆς ἐν Παρισίοις ἱατρικῆς τῶν νοσοκομείων ἐταιρείας ἀπηύθυνα πρότασιν, περὶ ἀποστολῆς γενικοῦ ἐρωτητηρίου περὶ τῆς μολυσματικότητος τῆς φήσεως τοῖς ἀπανταχοῦ τῆς Γαλλικῆς ἱατροῦς ἢ πρότασις τοῦ κ. Lapidouzy τεθεῖτα εἰς ψηφοφορίαν ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς ἐταιρείας κ. Buequozy, ἐγένετο ἀποδεκτὴ ὁμοθυμῶς. Δὲν ἀμφισβόλομεν ὅτι καὶ ἡ ἐν Ἀθήναις ἱατρικὴ ἐταιρεία, ἢ ἡ ἐταιρεία τῆς ὑγιεινῆς, θέλει προχωρήσει μετ' πολὺ εἰς τὴν ἀπεύθυνσιν τοιοῦτου ἐρωτητηρίου τοῖς ἀπανταχοῦ τῆς Ἀνατολῆς Ἑλληνικῶν ἱατροῦς, ὅπως καὶ ἡ Ἑλλάς μὴ ὑπερῆσθαι εἰς τὴν γένικὴν τῆς ὑπὲρ ἢ κατὰ τῆς μολυσματικότητος τῆς φήσεως γενικὴν διεθνῆ στατιστικὴν.

1) Semaine médicale. 3 Mars 1884, page 227.

2) Semaine médicale. No 36. Πέμπτη 4 Σεπτεμβρίου 1884.

Διακεκριμένοι τις 'Αμερικανός, ο δρ. Bodwith'), βουληθείς να διακρί-
 τίστη ζητήματα τινε αναφορικά τῆ τῆς φθίσεως αιτιολογίαι, ἀπηύθυνεν
 ἐρωτήσεις εἰς 210 ἰατροὺς τοῦ κράτους τοῦ Massachusetts, εἰς τὰς
 ἐφρόνουν εἰς ὅσα ἀφορᾷ τὴν μολυσματικὴν τῆς φθίσεως· 110 τῶν
 πῆντησαν ὅτι τοῖς φαίνεται ἀδιαφιλονείητος, 37 ἐκυμαίνοντο ὑπὸ τῆ
 κράτος τῆς ἀμφιβολίας, 15 τὴν ἠρνήθησαν ἀπολύτως καὶ ἕτεροι 28 δὲ
 ἀπῆντησαν.

Ὅπως κοτ' ἂν ἔχη λοιπὸν τὸ πρᾶγμα, νομίζομεν οὐχὶ ἀδίκως ἐπὶ
 ἐπίκτητος φθίσεως ἔλκει τὴν καταγωγὴν τῆς ἐκ τῆς μολύνσεως, καὶ ἐν
 ὄλως ὁ συρφετός τῶν αἰτίων ἐκείνων, ἔπερ ὁ υγιεινολόγος Bouchardot
 ἐνοεῖ ὑπὸ τὸν γενικὸν ὄρον τῆς φυσιολογικῆς ἀθλιότητος (misère phy-
 siologique) δὲν πικριστῶσι τανῦν κατὰ τὰς νεωτέρας ἐρεῦνας τῆς ἐπι-
 στήμης, ἀποδεκτὰς γενομένας ὑπὸ τῶν πλείστων κλινικῶν καὶ πρᾶξι-
 κῶν ἰατρῶν τῆς Εὐρώπης, ἢ συνθήκας καθιστώσας εὐνοικώτερα τὰ ἀτομ-
 πρὸς τὴν ἐκ φθίσεως μόλυνσιν. Ὡστα ἢ ἐπιβλαβῆς ἐνέργεια τῆς μολύ-
 πσεως πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς ἐπικτητοῦ φθίσεως εἶναι τὴν σήμερον ἀναμφι-
 ρητος· βεβαίως ἢ μολύνσεις αὕτη ἐκπροσωπεῖται ὑπ' ἐνὸς μολυσματικῶ
 ἰοῦ ἰδικῶ, ὃν περιεγράφσαμεν ἐκτεταμένως, καὶ ὅστις εἶναι τὸ βακτηρίδιον
 τοῦ Κώχ. Λοιπὸν ἢ ἀπὸ τῆς φυματιώσεως προφύλαξις δὲν θέλει εἰσέλ-
 θει ἐν ὁδῶ ἀληθῶς σοβαρᾷ, ἢ τὴν ἐποχὴν κατ' ἣν θέλουσιν οἱ ἰατροὶ δι-
 νηθῆναι καταπνέωσιν ὅλα τὰ μέσα ἅπερ καθιστῶσιν εὐνοικίην τὴν διὰ
 τοῦ εἰδικῶ μικροζώου μόλυνσιν· ἢ δὲ θεραπεία τῆς βροτολοιγῶ νόσου
 δὲν θέλει καταστῆ ἐπικτητὴ ἢ τὴν ἡμέραν κατ' ἣν εὐεργέτης τις τῆς ἰα-
 θραπτότητος εὕρει τὸ μέτρον τῆς καταστροφῆς τοῦ φυματιογόνου βακτη-
 ριδίου ἐν αὐτῶ τῶ ὄργανισμῶ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τῆς
 στυγεράς νόσου διατελοῦντος· θέλει ἔχει λόγον τὸ φάρμακον τοῦτο πρὸς
 τὴν φυματιώδη νόσον, ὅταν λόγον ἔχουσιν, ἢ κινίνη πρὸς τοὺς ἐλειογενεῖς
 πυρετοὺς καὶ ὁ ὑδράργυρος καὶ τὸ ἰωδιοχρον κἄλιον πρὸς τὴν συφιλίδα.

Ἐνταῦθα καταστρέφοντες τὸν λόγον εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην με-
 λέτην ἡμῶν ἐκ τῶν εἰς τὸν Γαληνὸν ἐκ Παρισίων ἀποστελλομένων, διὰ
 δυνάμεθα ἢ ν' ἀνομολογήσωμεν τὴν βλαβεράν εὐγνωμοσύνην μας εἰς τοὺς
 σεβαστοὺς μας καθηγητὰς καὶ Ἀχιλλέου Δ. Γεωργανθῶν καὶ Νικόλαου
 Μακκᾶν διὰ τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν φιλοφροσύνην δι' ἣν
 ἐλευθερίως ἀνέκαθεν κατὰ τὴν ἐν Παρισίους διατριβὴν ἡμῶν τὴν τριετή
 ἐχορήγησαν ἡμῖν ἐκλις μεγάλην γωνίαν τοῦ ἰατρικοῦ ἑλληνικοῦ περιθωρίου
 ὁ Γαληνός· ἢ χορηγήσεις τῆς αὐτῆς τοῦ Γαληνοῦ γωνίας κατὰ τὴν εἰ-
 Ἀθήνας κἄθ' ὅσον ἡμῶν ἐκ μέρους τῶν αὐτῶν σεβαστῶν ἡμῖν προσώπων.

1) In Practitioner. τόμ. XI, σελ. 66, 1879.

θέλει περᾶσθαι τὴν μείζονα τῶν εὐχαριστήσεων εἰς ἡμᾶς, ὅπως οὕτω
 συνεχίσωμεν τὸ ἀρξάμενον ἔργον.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΣ ΚΑΙΣΑΡΙΚΗΣ ΤΟΜΗΣ.

ὑπὸ Ν. ΠΙΣΤῆ (ἐν Παρισίους).

(Συνέχεια· ἴσα σελ. 168).

Τοιαῦτα ἐν συνόψει τὰ πράγματα. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἐγχείρησις αὕτη κέ-
 κτηται μεγίστην σπουδαιότητα διὰ το. τὰ ἐπὶ αἰῶνα ἤδη κλινικὰ αὐ-
 τῆς ἐν Γαλλίᾳ ἀποτελέσματα, πλὴν μιᾶς ἐπιτυχίας τοῦ καθηγητοῦ Ταί-
 νιερ', διὰ τὸ ἐπιρρηκασόμενον αὐτῆ μὲλλον ἡλικίᾳ εἰς τὴν αὐτῆσιν ἀντι-
 σηπτικὴν μέθοδον, ὡς καὶ διὰ τὰ ἐκ ταύτης ἐπιτευχθέντα ἐν ἄλλαις χώ-
 ραῖς λίαν εὐχάριστα ἀποτελέσματα, καὶ ἐπειδὴ μετὰ τῆς μεγίστης προ-
 σοχῆς παρεκκολουθήσαντες ἀπᾶσαι τὰς φάσεις τοῦ, οὕτως εἰπεῖν, ἐπιστη-
 μονικοῦ τούτου δράματος ἠδυνήθημεν νὰ πεισθῶμεν ὅτι τὰ πράγματα δὲν
 ἔλαβον χώραν μεθ' ὅλης τῆς ἀπαιτούμενης λεπτεπιλέπτου ἐπιστημο-
 νικῆς ἀκριβολογίας, δὲν θέλει λογισθῆ βεβαίως ἡμῖν προπέσει ἢ ὑπα-
 βολῆ ὀλίγων παρετηρήσεων, ἀπορραυσθῶν ἐκ τῶν ἀτομικῶν ἡμῶν ἐντυπώ-
 σεων. Μεθ' ὅλου δὲ τοῦ μεγάλου σεβασμοῦ, ὃν τρέφομεν πρὸς τὴν ἔξο-
 χον ἱκανότητα καὶ πείραν τοῦ σεβαστοῦ διδασκάλου κ. Ραίολ, τολμῶ-
 μεν νὰ ὑποθέλωμεν τὰς ταπεινάς ἡμῶν παρετηρήσεις τοσοῦτω μάλλον
 εὐχαρίστως, κατ' ὅσον καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ κ. Ραίολ μετὰ τοῦ χαρκατη-
 ρίζοιτο, αὐτὸν ἐρωτῶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀληθείας καὶ εὐλικρινείας ἢ ἐν
 ἐλειψεν, ἀρ' οὐ πρὸς καὶ κατὰ τὴν ἐγχείρησιν ἐξήγησε τοὺς λόγους τῆς
 κακῆς αὐτοῦ προγνώσεως, ν' ἀναγνωρίσῃ τὰς παρεκλείψεις, ἀνευ τῶν δι-
 ποίων ἵτιος ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ ἐλπίς, ὑποσχεθείς συνάμα ἐν ἔξιστόγῳ
 ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου μολήματι, περιστάσεως δοθείσης, νὰ μὴ
 ἐπαναλάβῃ ὅ,τι ἡ πείρα ἐδίδαξεν αὐτῆ ἀνεπιτυχίᾳ.

Καὶ πρῶτον ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῆς ἐγχειρήσεως. Βεβαίως ἐνταῦθα
 πλέον ἢ εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν ἡ ἐγχείρησις τοῦ Ροίρο ἐφαίνετο
 ἐνδεδειγμένη, ὡς καὶ ὁ καθηγητῆς κ. Ραίολ ἀπεφάνετο, δὲν ἦτο ἕως
 δυνατῆ, διότι εἶσα τῆς ἀήλιου μορφῆς τῆς στενωπέως καὶ τῆς ἐν αὐτῆ
 ὀσέως τοῦ κατωτέρου μέρους τῆς μήτρας δὲν ἦτο δυνατὴ ἢ ἀποκόπῃ
 ταύτης κατὰ τὴν μετὰ τοῦ τραχήλου αὐτῆς ἔνωσιν κατὰ τὴν μέθοδον
 τοῦ Tarnier καὶ Lucas Championnière. Τούτο τοῦλάχιστον ἠκέσθη
 εἰπὼν ὁ καθηγητῆς κ. Ραίολ.

Ἄλλ' ἂν δὲν ἐγένετο ἡ ἐγχείρησις τοῦ Ροίρο, δι' ἣς φρονοῦμεν ὅτι θὰ
 ἐτώζετο καὶ ἡ γυνή, ἐλήφθησαν τοῦλάχιστον πᾶσαι αἱ ἀπαιτούμεναι

φροντίδες πρὸς πρόληψιν τῶν ἐπιπλοκῶν τῆς καισαρικῆς τομῆς, αἰτίαι καὶ αἰτίαι τοῦ θανάτου ἐγένοντο ; Δυστυχῶς ὄχι. Δὲν εἶναι δὲ τοῦ κερύοντος τύπου καὶ χρόνου, οὔτε τῆς ἀρμοδιότητος ἡμῶν νὰ ἐξετάσωμεν τὸ τελεσφόρον ἢ μὴ τῆς μὴ συρράψεως τοῦ μητρικοῦ τραύματος. Τὸ πρᾶγμα ἀπὸ χρόνου μακροῦ ἐξετάζεται, ὡς γνωστὸν, καὶ ἐνεκα τῶν διαφόρων ἀποτελεσμάτων, τῶν ἐπιτευχθέντων πρὸς διαφόρων χειρουργῶν, αἱ γυνῆμι τοσοῦτον διηρημένοι ὑπάρχουσιν, εἴτε ἀκριβῶς εἰπεῖν κανὼν δὲν ὑπάρχει. Ἀποφασίαις λοιπὸν ὁ κληρητῆς κ. Ραῖοι νὰ μὴ συρράψῃ τὸ μητρικὸν τραῦμα ἔπραξεν ὅτι ἐνόμισεν τελεσφορώτερον, ἂν καὶ ἡ ὀλεθρία ἐκβάσις ἔπεισεν αὐτὸν ὅτι πολὺ προτιμώτερον εἶναι νὰ συρράπτηται τὸ μητρικὸν τραῦμα ὄχι διὰ μεταλλικῶν, ἀλλὰ διὰ δυναμένων νὰ ἀπορροφηθῶσι βραμμάτων. Καὶ ταῦτα μὲν ἀφορῶσι τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐγχειρηστικοῦ μέρους τῆς καισαρικῆς τομῆς. Ὅταν ὅμως ἀπορασιζῆται νὰ μὴ συρράψῃ τὸ τραῦμα τῆς μήτρας, εἶναι λογικὸν νὰ συρράπτηται τὸ τῶν κοιλιακῶν τοιχωμάτων προτοῦ ἐκλείψῃ πᾶς κίνδυνος αἱμορραγίας καὶ μάλιστα ὅταν ἡ μήτρα, οὐδόπως ἐπηρεαζομένη ὑπὸ τῶν γενομένων ἐνέσεων ἐργασίαις ἐξακολουθεῖ διατελοῦσα πλαδαρά ; Τὸ ζήτημα, τοῦτο ὡς γνωστὸν, εἶναι ζήτημα ζωῆς καὶ θανάτου, ὡς δυστυχῶς ἐθεωρήθη διὰ τῆς περι ἡς ἡμῶν ὁ λόγος περιπτώσεως, καὶ ἐπομένως δὲν πρέπει νὰ παρέλθῃ ἐν σιγῇ διότι ἀνατρέπει ἀρδῆν τὰ συμφέροντα τῶν ὑπερμάχων ἐγχειρήσεως κεκλημένης δύο συγχρόνως νὰ σώσῃ ἀνθρωπίνους ὑπάρξεις.

Παραλείποντες λοιπὸν δευτερεύοντα καὶ ἥττονος λόγου ἄξια ζητήματα δυνάμεθα ἐν τούτοις σπουδαίως νὰ ἐπηρεάσωμεν τὴν τῆς ἐγχειρήσεως ἐκβάσιν, ἀκούμεθα σημειοῦντες, ὅπως φθάσωμεν τέλος εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦ μακροῦ ἤδη καταστάντος λόγου ἡμῶν, ὅτι τὸ ἀρνητικὸν τῆς καισαρικῆς ταύτης τομῆς ἀποτέλεσμα δὲν πρέπει νὰ λογισθῇ εἰς βῆρος τῆς ἐγχειρήσεως καθ' ἑαυτήν. Ἄν δὲ ἐπετρέπετο ἡμῖν νὰ ἐκφράσωμεν γνώμην ἀδιαιτήτως ἠθέλομεν ἀποφανθῆ, ὡς καὶ ἀρχόμενοι ἐλέγαμεν, ὅτι ἡ περίπτωσις αὕτη συνήνου πάσας τὰς ποθητὰς συνθήκας, ὅπως μετὰ μείζονος προσοχῆς διεξαγομένης τῆς ἐγχειρήσεως, καὶ μία ἔτι ἀναγκασθῇ ἐπιτυχία περι ἐγχειρήσεως, ἥτις μεθ' ὅσα καὶ ἂν λέγονται, μεγάλας κηκλήται νὰ παράσῃ τῇ ἀνθρωπότητι εὐεργεσίας,

ΠΕΡΙ ΦΥΜΑΤΙΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΟΥΡΟΓΕΝΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

ὑπὸ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ Α. ΓΚΙΖΗ (ἐν Παρισίοις).

(Συνέχεια. ὄρα σελ. 170).

Παρατήρησις Β'. — Γυνὴ 30 ἐτῶν αἰθίωψ εὐρίσκειτο εἰς ἀθροίτου;

σχέσει μετ' ἀνδρὸς τῆς φυλῆς ἡμῶν, (μεθ' οὗ ἔσχε τρεῖς παιδιά), ὅστις ἦτο φυματιῶν, ἐξ οὗ μετὰ ἐξ μῆνας ἀπεβίωσεν ἢ δὲ γυνὴ εὐρίσκειτο ἐν τῇ νεανικῇ αὐτῆς ἡλικίᾳ πάντοτε ἐν ὑγιᾷ καταστάσει, μετὰ παρέλευσιν δὲ χρόνου τινὸς ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ εἰρημένου ἀνδρὸς ὑπέφερον αὕτη ἐκ διακταχῶν τῆς μήτρας, μητρίτιδος, δηλαδὴ καὶ περιμητρίτιδος, ἐλχεν ἐξασθενῆσαι πρὸς δὲ προσβληθῆ ἐκ παροξυσμῶν πυρετικῶν ἐσπεμνῶν. Εἰσῆλθεν ἐν τῷ νοσοκομείῳ, εὗρομεν ἐπίσης ἀδενοφλέγμονα φυματιώδη, κατέχοντα τὴν δεξιὰν μαστῆν τῶν τῆς μήτρας παρατηρημάτων, καὶ ἐπὶ μάλλον εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ δεξιοῦ πνεύμονος σημειῶν τινε ὑποπτικῆ ἀρχομένης φυματιώσεως, ἢ ἀσθενῆς ὑποστῆται κατ' ἄλληλον δίκιταν μετὰ τρεῖς μῆνας ἐξῆλθε τοῦ νοσοκομείου μετὰ βελτιώσεως τῆς καταστάσεώς της.

Παρατήρησις Γ'. — Ἄνθρ 29 ἐτῶν, ὅστις δις εἰσῆλθεν ἐν τῇ κλινικῇ μου κατὰ διαφόρους ἐποχὰς διὰ πνευμονικὴν φυματιώσιν καὶ λαρυγγικάν, τὴν δὲ τελευταίαν φοράν, καθ' ἣν εἰσῆλθεν, ἔκκινον ἐρύνας, ἐπὶ τῆς φυματιώσεως τῶν γεννητικῶν ὀργάνων ἐξετάζων ὄλους τοὺς φυματιώσαντας τῆς κλινικῆς μου, ἐξετάσας λοιπὸν τὸν ἀσθενῆ ταῦτον, ἀνεκάλυψα φυματιώσιν τῶν οὐρογεννητικῶν ὀργάνων ἡδὴ προεχωρηκυῖαν χαρακτηριζομένην διὰ πυρήνων τυροειδῶν τῆς ἐπιιδιδυμίδος μετ' ἐξογκώσεως τῶν εἰλεακῶν γαγγλίων καὶ λευκαυμακτοῦχων οὖρων ὁ ἀσθενῆς οὐδεμίαν προσοχὴν εἶδει εἰς τὰ ὄργανα ταῦτα, ἐπειδὴ οὐδόπως ἠνοχλεῖτο καὶ ἐν τούτοις κατὰ δύο ἐτῶν παρετήρει τὴν ἐξόγκωσιν τοῦ δεξιοῦ ὄργανου ἀποδίδων τὸ τοιοῦτον εἰς ὀρχίτιδα ἢ νόσος λοιπὸν τῶν γεννητικῶν ὀργάνων ἦτο σύγχρονος τῆς πνευμονικῆς, ἴσως δὲ προγενεστέρη. Γενομένης δὲ νεκροφίαις ἐθεωρήθη ἡ τοιαύτη γνώμη, ἐκτὸς δὲ τῶν τυροειδῶν πυρήνων τῆς ἐπιιδιδυμίδος, εὗρομεν φυματιώδεις ἀλλοιώσεις τῶν νεφρῶν προεχωρηκυῖαις καὶ τοῦ ἐνός τῶν οὐρητήρων, αὐταὶ δὲ αἱ ἀλλοιώσεις ἐφαίνοντο ἀρχαιότεραι τῶν τοῦ πνεύμονος.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λοιπὸν τριῶν τοῦ κ. Ραῖοι παρατηρήσεων καταφαίνεται τὸ δυνατόν τῆς θεωρίας τῆς ἀμείσου μολύνσεως τῆς φυματιώσεως διὰ τῆς συνουσίας.

Αἰτιολογία καὶ πορεία τῆς νόσου. — Σχετικῶς πρὸς τὴν αἰτιολογίαν, ἰδοὺ γυναῖκες μετ' ἀνδρῶν φυματιῶντων συνευρισκόμεναι, κατέληξαν αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς φυματιώδεις, ἢ δὲ πρώτη ἐντόπισις τῆς νόσου ἔλαβε χώραν ἐπὶ τῶν ὀργάνων τοῦ ὑπογάστρου. — Ἡ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων φυματιώσις εἰς τὰς τοιαύτας γυναῖκας εἶναι τόσον καταφανής, ὅστε δι' αὐτὴν καὶ μόνην τὴν νόσον καταφεύγουσιν εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Πῶς νὰ μὴ παραδεχθῶμεν λοιπὸν ὅτι ἡ νόσος εἰσέδυσεν ἐν αὐταῖς διὰ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων ; Ὅταν μάλιστα ἐκ τοῦ ἀνεμνηστικοῦ αὐτοῦ μνηθῆνο-

μεν ὅτι συνευρέθησαν μετ' ἀνδρῶν φυματιῶντων, πῶς νὰ μὴ σκεφθῶμεν ὅτι τὸ φυματιώδες μικροζῶον τοῖς ἐνοφθαλμισθῆν διὰ τῆς συνουσίας;

Ἴδου ἀφ' ἐτέρου ἄνδρες, ἐφ' ὧν παρατηροῦμεν φυματιώσιν τῶν τε γεννητικῶν ὀργάνων ἐκδηλωθεῖσαν πρὸ χρόνων, καὶ φυματιώσιν τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, ἢ ἀναζήτησις τῆς τάξεως τῆς ἐμφανίσεως τῶν συμπτωμάτων μὲς ἀγει νὰ σκεφθῶμεν, ὅτι ἢ ἐπὶ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων ἐντόπις τῆς φυματιώσεως ἐνεφανίσθη πρώτη, ἐκτὸς τούτου ὅτι ἐνεφανίσθη κατὰ συνέπειαν συνουσίας ὑπόπτου. Δὲν εἶναι λοιπὸν σχεδὸν βέβαιον, παρὰ τοῖς τοιοῦτοις ἀπεινέσι, ὅτι ἢ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων φυματιώσις, ἢ τις ἦτο ἢ πρώτη ἐκδηλώσις τῆς νόσου, ἀνεπτύχθη ἐπὶ θέσεως καθ' ἣν τὸ σπέρμα εἶχεν ἐναποθεθῆ; δὲν εἶναι κατὰ συνέπειαν ὅτι ὁ ἐνοφθαλμισμὸς τοῦ μικροζώου ἐγένετο διὰ μέσου τῆς συνουσίας μετὰ γυναικῶν φυματιῶδων; Ἐν τοῖτοις διὰ νὰ δώτῃ τις ἀξίαν μείζονα εἰς τὴν αἰτιολογικὴν ἐκτύπῃν ὑπόθεσιν πρέπει ν' ἀνταρξῆ ἀκρόμα εἰς ἕτερά ἐπιχειρήματα, ἐφ' ὧν ὁ καθηγητὴς Verneuil ἀπέδωκε μεγίστην σπουδαιότητα. Πρὸς τοῦτο ἤθελεν εἰσθῆν ὠφέλιμον νὰ κἀμῃ τις τὴν ἀντιπαράθεσιν καὶ νὰ ἀποδείξῃ τὴν σύγχρονον ὑπαρξίν τῆς φυματιώσεως τῶν γεννητικῶν ὀργάνων παρὰ τοῖς δύο φύλοις πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου λέγει ὁ κ. Fernet (agrégé), αἰ ἐν τῇ ἰδιωτικῇ πελατείᾳ παρατηρήσει ἤθελεν εἰσθῆν βεβαίως εὐνοϊκώτεροι τῶν ἐν τῇ νοσοκομείῳ μέχρι τοῦδε ὅμως δὲν εὐρέθησαν οἱ ὄροι οὗτοι ἐξολοκλήρως πραγματοποιούμενοι, πλὴν τῶν δύο ἀνωτέρω λεχθέντων τοῦ Verneuil περιπτώσεων, καθ' ἃς ἐβεβαιώθη σχεδὸν ὅτι γυναῖκες προσβεβλημέναι ἐκ φυματιώσεως τῶν γεννητικῶν ὀργάνων ἐζήσαν μετ' ἀνδρῶν πασχόντων ἐκ προχωρηκυίας πνευμονικῆς φυματιώσεως.

Ἐπίσης πρὸς τοῦτο ἔπρεπε νὰ βεβαιωθῆ ἢ παρυσία φυματιῶδων μικροζῶων ἐντὸς τῶν ὑγρῶν ἢ τῶν προϊόντων τῆς ἐκκρίσεως, ἀπερ ἐξέρχονται ἐκ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων. Τὸ τοιοῦτον τῷ ὄντι ἀποδείχθη ἀληθές, καθότι ὁ κ. Babès ἐπαρουσίασεν ἐν τῇ ἀνατομικῇ εταιρίᾳ (Bull. de la Soc. anat. 1883. p. 54) παρασκευάσματα μικροσκοπικὰ δι' ἃν ἀποδείχθη ἢ ὑπαρξίς τοῦ μικροζώου τῆς φυματιώσεως ἐντὸς τῶν οὐρῶν ἀτόμου ζῶντος, κατόπιν δὲ ἀποβιώσαντος ἢ νεκροφίξ ἐπεκύρωσε τὴν διέγνωσιν τῆς παθήσεως ταύτης. Ἐπίσης ὁ κ. Babès (Ibid. p. 343) εὗρε τὸ παράπαν τῆς φυματιώσεως ἐν τῷ βλενοπόῳ ἐκκρινόμενῳ ἐκ τοῦ κολοῦ γυναικός, ἐχούτης ὀρθοκολπιῶν συρίγγιον, πέριξ τοῦ ὁποίου ὑπάρχον ἐλκώσεις τοῦ κολοῦ καὶ τοῦ αἰδοίου· εἶπε λοιπὸν οὗτος, ὅτι ἢ βλενοποῦδης ἐκκρίσις περιέχουσα πολυάριθμα φυματιώδη βλακτηρίδια κατέστη αἰτία τῆς φυματιώδους μολύνσεως διὰ τῆς συνουσίας.

Ἴδου ἐπίσης ἕτερα σπουδαία παρατήρησις τοῦ κ. Cornil (Bull. de la Soc. anat. 1883 p. 344) ἢ ἐξῆς: «Πρόκειται περὶ ἐνὸς γέου ἀτόμου

15 ἐτῶν, ὅπερ συνευκασθὲν μετὰ γυναικὸς κοινῆς, προσβλήθη ὑπὸ κυστίτιδος σφοδρῆς· ὁπότε τὰ οὖρα ἤσαν πυώδη, ἐν ἡρσικῇ ἐπαρουσίᾳζον ὑποστάθην λευκωπὴν, κοκκιώδη, ἀνευ βλεννης ἐν τῷ πυθμῆν τοῦ ἀγγείου, ὁ καθισταρισμὸς ἐβεβαίωσεν τὴν ἐν τῇ κύττει ὑπαρξίν ἐλκώδους τινὸς ἐπιφανείας. Γενομένης δὲ ἐξεστῆσεως μικροσκοπικῆς εὐρέθησαν ἐν τε τῷ πυθμῆνι κατὰ κρημνισμῶν τῶν οὐρῶν καὶ ἐκεῖνος, ὅπερ ἔρρεεν κύβορμῆτως ἐκ τῆς οὐρήθρας, φυματιώδη μικροζῶα συνηνωμένα κατὰ σωρούς, κατὰ δέσμας κλπ. Ἡ ὑπαρξίς λοιπὸν τῶν ἐν τοῖς οὖροις βλακτηριδίων ἐβεβαίωσε φυματιώδη κυττίτιδα καὶ ὑποθέτει ὅτι αὕτη παρήχθη ἐξ ἀμέσου μολύνσεως διὰ τῆς συνουσίας, σημειωτέον ὅτι ὁ ἀνωτέρω ἀσθενῆς δὲν ἐπαρουσίαζεν ἀλλαχοῦ φυματιώδεις ἐστίας.

Ἐπίσης ἠδύναντο πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον νὰ ἐνεργήσωσιν ἐπὶ ζῶων τὴν καλλιέργειαν καὶ ἐνοφθαλμισμὸν τῶν ἐκ γεννητικῶν ὀργάνων προερχομένων φυματιῶδων προϊόντων, ἀλλὰ περὶ τούτου οὐδαμῆς μέχρι τῆς σήμερον ἀναφέρει.

Ἐν κεφαλαίῳ καθ' ὅσα ἀνωτέρω ἐλέχθησαν, ἢ ἀματος διὰ τῆς συνουσίας μεταδόσις τῆς φυματιώσεως αἰτιολογεῖ σπουδαίως τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πραιτοσπλοῦς τῶν γεννητικῶν ὀργάνων φυματιώσεως.

Πρὸς τῇ προδιθήσει (ἢ τις ὠφείλε συνήθως νὰ ἀρχῆ εἰς πᾶσαν μάλυνσιν), καθότι δὲν εὕρισκον οὐδεμίαν ἐτέραν ἐπιστητὴν αἰτίαν, ὡς αἴτιον ἔλεγον ἐνίοτε τὸν τραυματισμὸν. Ὁ κ. Gosselin ἐν τοῖτοις οὐδὲν τὸ τοιοῦτον παραδέχεται, καθότι βεβαίως ὁ τραυματισμὸς δὲν δύναται ἢ νὰ παραγάγῃ φλεγμονὴν μόνον τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, οὐχὶ ἅμα τὴν νόσον, ἐπὶ τούτῳ ὁ καθηγητὴς Verneuil (Verneuil loc. cit. p. 228) εἶπε: ἀδυναμία νὰ εἴπωμεν, ὅτι, αἰ τε φλεγμοναὶ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων καὶ τὰ τραύματα δὲν δύνανται νὰ συντελέσωσι πρὸς παράγωγὴν ἐνὸς οἰουδήποτε μικροζώου, εἰμὴ μόνον συντελοῦσιν εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ παρασίτου, ὅπερ πλανᾷται πέριξ φλεγμονώδους ἢ τραυματικῆς τινος ἐστίας.

Ἡ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων φυματιώσις ἀπὸ τῆς συχνῆς ἐν τῇ νεανικῇ ἢ ἐφήβῳ ἡλικίᾳ (15—35 ἐτῶν), δηλαδὴ καθ' ἣν περιήδον τὰ γεννητικὰ μέρη εὐρίσκονται ἐν τῷ ὄργασμῳ, ὡς τοῦτο κατὰ δῆλον γίνεται ἐκ τῶν στατιστικῶν τοῦ Reclus (agrégé) διὰ τὴν φυματιώσιν τοῦ ὄργαστος (Du tubercule du testicule, etc. thèse inaug. Paris. 1876. p. 77) τοῦ Bronardel (De la tuberculisation des organes genitaux de la femme, thèse inaug. Paris. 1865) καὶ τοῦ Verneuil (Des lésions des organes genitaux chez les tuberculeux. thèse inaug. Paris. 1880).

(ἀκολουθεῖ)

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

τῶν ἐν τῇ Χειρουργικῇ Κλινικῇ ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1883
μέχρι τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τοῦ 1884. νοσηλευθέντων τραυματιῶν.

ὑπὸ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Π. ΤΑΜΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Βοηθοῦ τῆς Χειρουργ. Κλινικῆς.

(Συνέχεια. ἴσα σελ. 172).

III.

Τραύματα τῶν ἄκρων.

Κατὰ τὰ ἄνω καὶ κάτω ἄκρα φέροντες τραύματα ἀσθενεῖς ἐνοσηλεύθησαν 28 ἐν ὅλῳ, ὧν 25 ἰχθίσαν, 3 δ' ἔθανον. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων, 6 μὲν εἰς ἀπεθίωσεν ἐκ σηψαιμίας, οἱ δ' ἕτεροι 2 μετ' ὀλίγας ὥρας ἐξ ἀντλήσεως (ἐξαιμίας), ὀριστιμῆνης πρὸ τῆς εἰς τὴν Κλινικὴν εἰσόδου αὐτῶν. Ὅθεν ἀποκλείοντες τοὺς δύο τελευταίους τούτους ἀσθενεῖς ὡς μὴ ἐγκαίρως ὑποβλήθέντας εἰς Θεραπείαν, ἔχομεν εὐτυχαστέραν τὴν ἔκβασιν τῶν κατὰ τὰ ἄκρα πολυειδῶν τούτων τραυμάτων.

Ἐκ μὲν τῶν 28 τούτων τραυμάτων, 12 ἐγένοντο δι' ὀξείων ὀργάνων, 7 διὰ πυροβόλου ὄπλου, 4 διὰ θλάσεως, 2 διὰ ῥιζέως ἐκ δυναμίτιδος, 1 διὰ συντριβῆς ἐξ ἀτμομηχανῆς, 1 διὰ νύξεως, καὶ 1 διὰ δῆξεως. Κατὰ χώρας τὰ τραύματα ταῦτα ἤδρευον ὡς ἑξῆς: ἐπὶ τῶν ἄνω ἄκρων 2 κατὰ τὸν ὤμον, 4 κατὰ τὴν βραχίονα, 1 κατὰ τὸν πήχυν καὶ 7 κατὰ τὴν ἄκραν χεῖρα· ἐπὶ τῶν κάτω ἄκρων 1 κατὰ τὸν γλουτῶν, 5 κατὰ τὸν μηρὸν, δύο κατὰ τὴν κνήμην καὶ 6 κατὰ τὸν ἄκρον πόδα.

Τραύματα τῶν ἄνω ἄκρων.

α'. Τραύματι τοῦ ὤμου.

Δύο ἀσθενεῖς ἔφερον τραύματα τοῦ ὤμου, ἀμφότερα δι' ὀξείων ὀργάνων ἰκνευθέντα· ταῦτα ἐπουλώθησαν κατὰ β' σκοπὸν ἐπιπλακέντα ὑπὸ ἐπιμόνων ἐρυκτοπέλατων, ἐπιπόλαξόντων τότε ἐν τῇ Κλινικῇ, καὶ διαρκημάτων ἐπὶ 7—10 περίπου ἡμέρας. Ἀμφότεροι οἱ ἀσθενεῖς ἰχθίσαν.

β'. Τραύματα τοῦ βραχίονος.

Τῶν κατὰ τὴν βραχίονα 4 τραυμάτων, 3 μὲν ἐγένοντο δι' ὀξείων ὀργάνων, 1 δὲ διὰ πυροβόλου ὄπλου. Ἄπαντα ταῦτα ἤδρευον ἐπὶ τῇ

προσθίᾳ καὶ ἐξωτερικῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ βραχίονος, ἢ καὶ δὲν παρείχον ἀπουδαιότητά τινα. Τὸ ἐν τούτῳ, διὰ πυροβόλου ὄπλου, ἦν διακωπερὲς (διαμπαζ), ἠδρευε δὲ κατὰ τὴν ἐξωτερικῇ ἐπιφάνειαν τοῦ ἀνωτέρου τριτημορίου κατὰ τὸ ὄστρον. Ἀποτυχούσης τῆς κατὰ πρῶτον σκοπὸν ἐνώτεως παρενεβλήθη μετ' ὀλίγας ἡμέρας πυκνωθῆς τοῦ Chassaigneau σωλῆν (Uraiuage) διὰ τῶν δύο πόνων τοῦ τραύματος, οὗτω δὲ ἐπῆλθεν ἡ κατὰ β' σκοπὸν ἔκτις μετὰ 25 περίπου ἡμέρας. Τὰ 3 λοιπὰ τραύματα ἰχθίσαν κατὰ α' σκοπὸν εἰς πολλῶν ἡμέρων ἔλασσονα χρόνον.

γ'. Τραύματα τοῦ πήχους.

Ἐν τούτῳ δι' ὀξείων ὀργάνων γενόμενοι, δύο ἕκαστος. τὸ μῆκος καὶ ὄχι βλάβειος διήκον κατὰ τὴν προσθίαν ἐπιφάνειαν τοῦ πήχους, τῇ αἰεὶς Θεραπείᾳ ἀπέληξε καλῶς, ἐνώθεν κατὰ α' σκοπὸν.

δ'. Τραύματα τῆς ἄκρας χεῖρος.

Τὰ κατὰ τὴν ἄκραν χεῖρα ταῦτα τραύματα ἦσαν ποικιλιώτατα τὸ τε ἴδος, καὶ τὴν ἕκτασιν διάφορα δ' ἦν καὶ ἡ γενομένη Θεραπεία ὡς τὰ ἄλλα ἦσαν λίαν ἐκτεταμένα, πολύμορφα, μετὰ ῥιζέως τενόντων, συντριβῆς τῶν δακτύλων καὶ κερποῦ, ἀποκοπῆς δακτύλων καὶ μεταβολῆς ἰνῶν ἄκρων εἰς ἄμορφον καὶ ἀκανόνιστον μάζην. Ὑπὸ αἰμορροϊκῆς σπουδαίας ὡς διὰ θλάσεως τὰ πλεῖστα γενόμενα δὲν παρηγορηθῆναι ποτε. Ἐκ τῶν τραυμάτων τούτων κατ' εἶδος, 4 μὲν ἐγένοντο διὰ ῥιζέως ἐκ πυροβόλου ὄπλου, 1 διὰ τέμνοντος ὀργάνου, 1 διὰ μηχανῆς καὶ 1 διὰ ἰνυαμίτιδος.

Ἐν τῇ πορείᾳ αὐτῶν οὐδὲν ἕκτακτον φαινόμενον οὐδ' ἐπιπλοκὴν τινα μηχαντικὴν παρουσίαν, τέτανον φέρ' εἰπεῖν, ὅστις ἰδιαζόντως ἐπέρχεται εἰς τὰ διὰ θλάσεως τραύματα τῶν δακτύλων καὶ ἄκρας χεῖρος, καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους ἀνυπερβόμενος καὶ παρατηρηθεὶς εἰς δίσκον τινα παθόντα διὰ θλάσεως τραύμα τοῦ δακτύλου συνεπέειχε πλῆξεως αὐτοῦ ὑπὸ ἀγκύρας τινος· εἰς τούτον μετὰ τὴν ἐπελθούσαν φλεγμοναίαν, τυρετὸν καὶ γάγγραιναν, καὶ ἀπόπτωσιν μέρους τοῦ δακτύλου τὴν ἐβδόμην ἡμέραν ὡς περιγράφει, ἔφη, οὐ πάντα δύνασθαι ἐρμηνεύειν· ζυνεφέροντο αἱ γνάθαι, ζυνερισθόμεναι, ἔπειτα ἐς τράχηλον· τριταῖος ὄλωσ ἐσπᾶτο ἐς τοῦπίσω ζῆν ἰδρωτί, ἕκτατος ἀπὸ τῆς προβήσεως (δπισθότονος δηλ.) ἀπέθανεν. Ἐκ τῶν ἄνω τραυμάτων, εἰς ἐν μόνον ἐπῆλθε δευτερογενὴς φλεγμονή, διαλυθέντος τοῦ ἐξιδρώματος τῇ ἐπιθέσει αἰμοσταστικοῦ βάλβακος; ἔκπαλαι χρωμένου κατὰ τῶν ἐξιδρωμάτων τούτων καὶ λυσιτελεστάτου ἀποδειχθέντος, ὑπερέχοντος δὲ πικρῶς ἑτέρου Θεραπευτικοῦ μέσου διὰ τὴν τραυματῶν καὶ βεβρῖκων αὐτῶν ἐνέργειαν. Εἰς τὰ ἐξ τῶν τραυ-

μάτων τούτων, έκτός ταύτης τοῦ διὰ τομῆς, ἐφημέροσθι πρώτον τὸ ἀπὸ τοῦ 1839 ἐν χρήσει τεθὲν ἐν τῇ Ουρζτείας τῶν τοιούτων τραυμάτων δι-
 αρκές θερμὸν λουτρὸν τοῦ Langenbeck ὑπὸ θερμοκρασίαν διαρκῆ 27^η
 βαθμῶν, ὑπερ-τὸ μὲν διὰ τῆς συνορμῆσεως καὶ τῆς ζωτικότητος του-
 τεθῆεν τῶν ἰσθῶν, τὸ δὲ διὰ τῆς διηνεκοῦ; ἀποπλύσεως τοῦ τραύματος
 καὶ τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν τῆς φλεγμονῆς ἀπογεννημάτων, ἵχθυον, ὡς
 αἰτίοιτε συνέβη ἐν τῇ Κλινικῇ, καὶ ἐπενέγκη τὴν ῥύψιν τοῦ τραύματος καὶ
 τὴν μετ' οὐ πολὺ ἐπούλωσιν αὐτοῦ νὰ προαχθῆ. τὸ τοιοῦτον λουτρὸν
 κατὰ τὸ Langenbeck ἐλαττοῦ ἐπίσης τὸ τραυματικὸν ἄλγος, καταπαύει
 τὸν πυρετὸν καὶ προάγει τὴν ἐπούλωσιν, ἥτις γοργώτερον γίνεται μετὰ
 τὴν ἀφίρσιν τοῦ λουτροῦ καταπαυομένης τότε ἐν τάχει τῆς ἐκ τῆς ἐν
 αὐτῷ ἐπιθετικότητος ἐπιπροχόμενης ἐξαιδήσεως τοῦ μέλους. Μετὰ τὴν ἐκ τοῦ
 λουτροῦ ἀφίρσιν τοῦ μέλους, γενομένης μετὰ τὴν ῥύψιν τοῦ τραύματος
 καὶ παύσιν τῆς φλεγμονώδους ἀντιδράσεως αὐτοῦ, ἐγένετο ἐκείσεσι δι'
 ἀλοιφῆς τρεβινθίνης ἢ νιτρικοῦ ἀργύρου ἐλαφρῆς.

Εἰς τὸ ἐν τῶν τραυμάτων ἡ ἔκτασις τῆς ἀπώλειας τῆς οὐσίας ἦν το-
 σαύτη, ὥστε ἐδέησε μετ' ὀλίγον νὰ ἐνεργηθῆ ὁ τοῦ πῆχους ἀκρωτηρια-
 σμός, ὅστις ἀπέληξε καλῶς.

Ἡ τῶν τραυμάτων τούτων σπουδὴ ὡς καὶ τῶν ἀπὸ τετραετίας σχε-
 δὸν ἀφ' ἧς ἀκολοουθούμεν τὴν Χ. Κλινικὴν Ουρζτευσίμων ἀπέδειξεν ἡμῖν
 ὅτι, καίτοι ἐκ πρώτης ἀπόψεως ἡ σωτηρία τῆς χειρὸς φαίνεται ἀδύνα-
 τος, τὸν κινεῖον δὲ ὁ ἀκρωτηριασμός αὐτῆς ἐνδεδειγμένος ὡς ἐκ τοῦ
 μεγέθους τῆς βλάβης, (ἐκτάσεως, ἀποκοπῆς τενόντων, ἀποψιλώσεως ἢ
 συνθλάσεως ὀστέων, ἀποσπᾶσεως δακτύλων τινῶν), ἀπέδειξεν ἡμῖν λέγομεν
 ὅτι ἡ ἐπιμελεμένη καὶ σπουδαῖα Ουρζτευσική ἀγωγή, ἀγεί πολλὰκις
 εἰς τὴν ἕσπιν τοῦ τραύματος διὰ τῆς σαρκοφυΐας καὶ τὴν εὐταχεστέρην
 ἔλθεσιν σχετικῶς πρὸς τὴν διὰ τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ μέθοδον. Οὕτω δὲ ἡ
 σθεναρὴ, περισώζουσι τὰς πολυτίμους παντὶ χειρῶν, ὅτε μὲν ἀκρωταίαι, ὅτε
 δ' ἀμοίρου; δακτύλων τινῶν, συνθελασμένων ἢ καὶ ἐντελῶς πρότερον ἀ-
 ποσπασμένων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀποφεύγουσι τὸν ἀκρωτηριασμόν, ἐγγείρησιν
 τουτέστιν οὐχὶ ἀκίνδυνον, μάλιστα δὲ, ὡς ἐνταῦθα, συνεπίει τραυματι-
 κῆς αἰτίας ἐνεργουμένην κατὰ τὰς παρατηρήσεις πολλῶν Γάλλων χειρου-
 ρῶν (Maigaigne.)

Τραύματα τῶν κάτω ἄκρων.

Τοιαῦτα τραύματα ἐν γένει φέροντες ἀσθενεῖς ἐνοσηλεύθησαν ἐν ἔλει
 14, ὧν 11 μὲν ἐπέβησαν, 3 δ' ἀπέθικον, ὁ μὲν εἰς ἐκ σηψικμίας, οἱ δὲ
 δύο εἰς ἀντλήσεως ἀπὸ αἰμορρογίας ὡς μὴ τυχόντες ταχεῖς συνδρομῆς
 ἐν τῇ πόλει. Ἡδρευον δὲ ταῦτα ὡς ἐξῆς.

α'. Ἐπὶ τῶν γλουτῶν.

Εἰς ἀσθενῆς ἔφερε τοιοῦτον τραῦμα διὰ πυροβόλου ὕπλου ἡ σφαῖρα εἶ-
 χεν εἰσδύσει κατὰ τὸ βῆθος τῶν γλουταίων μυῶν μέχρι 10 ἑκατοστομέ-
 τρων, οὐδεμίαν αἰμορρογίαν σημερινὴν προκαλέτησα, ἡ σφαῖρα διὰ τῆς
 ἐπανειλημμένης καὶ ἐπιμελοῦς τοῦ τραύματος ἐξετάσεως δὲν ἀνευρέθη
 ἡ δὲ διὰ τοῦ μηχανήματος τοῦ Ἴτοκούρ, τοῦ σφαιρικύμονος, ἐξέτασις δὲν
 ἐγένετο, ἄτε βεβλημμένου οὐσιωδῶς. Μετὰ 23 ἡμέρας ἤρξατο ἡ πύησις τοῦ
 τραύματος ἄλλὰ καὶ δι' αὐτῆς ἀρκούντως παρατηρήσεως οὐδὲν ἡ σφαῖρα
 τῇ ἐξετάσει ἀνευρίσκετο, οὐδὲ τῶσιν πρὸς ἐξῆδον ἔλαθεν. Ὁ ἀσθενῆς ἐπὶ
 μῆνα περίπου νοσηλευθεῖς, ἐξῆλθεν ἰσχύει καὶ φέρων ἐν αὐτῷ τὴν σφαί-
 ρην ἐναπολειφθεῖσαν μετὰ τὸ τῶν μυῶν ἀναμφιβόλως, ἐάν κρινώμεν ἐκ τοῦ
 μνησθέντος βῆθους τοῦ τραύματος, τῆς μὴ ὑπάρξεως δευτέρου τραυματι-
 κοῦ πόρου, τῆς καθέτου φορῆς, τοῦ τραύματος καὶ τῆς κλινικῆς τέλους
 παρατηρήσεως, ὅτι ἀλλότρια σώματα δύνανται ἐνθυλακίζόμενα νὰ παρα-
 μείνωσιν ἐν τῷ σώματι ἐπὶ πολλὰ ἔτη, χωρὶς οὐδεμίαν ἐνόχλησιν αὐτοῦ
 νὰ προκαλῶσι, τὴν ἀλήθειαν τοῦ γεγονότος τούτου μαρτυροῦσι πολλὰ
 περιεργα παραδείγματα ἀναφορῶμενα ὑπὸ τῶν χειρουργῶν.

Ὁ περιεῖο πρόκειται ἀσθενῆς κατὰ τὴν ἐξοδὸν τοῦ ἐκ τῆς Κλινικῆς,
 οὐδεμίαν ἐνόχλησιν ἢ δυσκολίαν περὶ τὴν βადίον ἡσθάνετο, ἤδη δὲ ἔτε
 ἐλάβομεν ἀφορμὴν καὶ τὸν ἴδιον, ἔχει καλῶς, βαδίξων εὐχερῶς ὡς πρό-
 τερον.

β'. Τραύματα τοῦ μηροῦ.

Πέντε τοιαῦτα τραύματα ἐλάβομεν τὴν ἀφορμὴν νὰ παρατηρήσωμεν
 κατὰ τὸ περὶ οὗ πρόκειται χρονικὸν διάστημα ἐν τῇ Χ. Κλινικῇ, ὧν ἡ
 μὲν ἐγένοντο δι' ὀξείων ὀργάνων, 1 δὲ διὰ πυροβόλου ὕπλου μετ' ἄλλων
 τραυμάτων εἰς ἄλλας τοῦ σώματος χώρας.

Καὶ τὰ μὲν 3 τῶν δι' ὀξείων ὀργάνων τραύματα ἦσαν μικροῦ λόγου ἄ-
 ξια, ἐκθέντα ἅπαντα κατὰ α' σκοπὸν καὶ ἐν βραχεῖ χρόνῳ. Τὸ δὲ 4ον
 ἦν τὸν κινεῖον λίαν σπουδαῖον, διὰ καὶ λεπτομερῶς περὶ αὐτοῦ διαλαμ-
 βάνομεν.

Τὸ ἐν λόγῳ τραῦμα δι' ὀξείας ἀμφιπλήγος μυχαιρῆς παραχθέν, ἦν διαμ-
 περὲς (διαμπαῆ) κατὰ τὸ ἀνώτερον τριτημόριον τοῦ μηροῦ. Ἡ φονικὴ μυχαιρα
 πηχθεῖσα ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ μηροῦ διήλθεν ἀντίπεραν,
 παραπορευθεῖσα ὀπισθεν καὶ ἐγγύτατα πρὸς τὸ μηρικὸν ὀστέον, ἡ τῆς ἐξό-
 δου τομῆς, μικροτέρως φυσικῶς, ἦν ὅσον 3 ἐμ. τὸ μῆκος οὕτως εἶχε τρωθῆ ἡ
 κατὰ βῆθος μηρικὴ ἀρτηρία, ἐξ' ἧς πλείστη ποσότης αἵματος ὡς ἐκ τῆς
 ἐλεεινῆς καταστάσεως τοῦ παρουσιάζοντος τὰ φαινόμενα ἰσχυρῆς αἰμορ-
 ρογίας ἀσθενοῦς, διαβεβαιώσαντος ἡμῶς ὅτι τὸ αἷμα ἀκινηθὸν ἐξέρρεεν. Ὁ

ασθενής μετηνέχθη τὴν 11 μ.μ. εἰς τὸ Νοσοκομεῖον, μετὰ 2 σχεδὸν ὥρας ἀπὸ τῆς τρώσεως, καταφυγῶν προηγουμένως εἰς ἱατρὸν ἐπιστήμονα καταπαύσαντα τὴν αἱμορροχίαν διὰ τῆς ἐφαρμογῆς ἰσχυροῦ πιεστικοῦ ἐπιδέσμου καθ' ἅπαν τὸ παθὸν σκέλος. Ἡ φορὰ τοῦ τραύματος, ἡ μεγαλύτερῃ αἱμορροχία διαβεβιωθεῖσα καὶ ὑπὸ τοῦ ἀνω ἱατροῦ ἀποφνεθέντος, διὰ σημειώσεώς του περὶ τρώσεως σημερινῆς ἀρτηρίας, ἐδείκνυον τὴν τρώσιν τῆς κατὰ βάλου μηρικῆς ἀρτηρίας καὶ συνεπῶς ἐπέβαλον πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀσθενοῦ τὴν ἀπολίνωσιν αὐτῆς. Ταύτην, προσκλήθει· ὁ ἀναπληρῶν τὸν κ. Ἀρεταῖον κ. Μιχαγγίνας ἐνήργησε περὶ τὸ μεσονύκτιον ἀνωθεν τοῦ τραύματος κατὰ τὸ τρίγωνον τοῦ Scarpa. Ἐν τούτοις καὶ αὕτη ὡς ἐκ τῆς ἀπωλείας μεγίστης ποσότητος αἵματος δὲν ἴσχυσε τὴν τοῦ ἀσθενοῦ σβεννυμένην ζωὴν νὰ ἀναζωπυρήσῃ, οὕτω δὲ ὁ ἀσθενής μετὰ δίδωρον ἀπέθανεν, ἐξηντημένος. Ἡ γενομένη τὴν ἐπιούσαν νεκροτομὴ ἐβεβαίωσε τὴν διάγνωσιν τῆς τρώσεως τῆς κατὰ βάλου μηρικῆς ἀρτηρίας.

Ὁ πέμπτος τέλος τῶν ἐν λόγῳ τραυματιῶν, ἔφερε διὰ πυροβόλου ἐπιπλοῦ 4 τραύματα, 2 κατὰ τὸν μηρὸν (τὸν αὐτὸν), 1 κατὰ τὴν κνήμην καὶ 1 ἐπὶ τοῦ θώρακος ἀπλοῦν. Ὁ δ' ἀσθενής οὗτος ὑποστάς μεγίστην ἐκ τῶν τραυμάτων, ἰδίᾳ τοῦ μηροῦ, αἱμορροχίαν, μετηνέχθη μετὰ μίαν σχεδὸν ὥραν ἀπὸ τῆς τρώσεως εἰς τὸ Νοσοκομεῖον, ὅπως ἔξαιμος, ψυχρὸς, δυσπνοῶν, συνελόντι δ' εἰπεῖν φέρων ἅπαντα τὰ φαινόμενα ῥαγδαίως αἱμορροχίας, ἣν ὑπέστη κατὰ τὴν εἰς φαρμακεῖόν τι καὶ τὴν εἰς τὴν κλινικὴν μεταφορὰν αὐτοῦ, ἔνθα οὐδεμίαν πλεον αἱμορροχίαν ὑρίσκατο. Ἐκ τῶν τραυμάτων τούτων τὸ σπουδαιότατον καὶ τὸ θανατηφόρον ἦδουσι εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν καὶ τὸ ἀνώτερον τριτημύριον τοῦ μηροῦ, οὐτινος καὶ τὴν ἀρτηρίαν βεβαίως εἶχε τρώσει. Ὁ ἀσθενής μετὰ 3 ἀπὸ τῆς τρώσεως ὥρας ἔθανεν ἔξαιμος.

γ'. Τραύματι τῆς κνήμης.

Δύο τοιαῦτα τραύματα ὑπεβλήθησαν εἰς θεραπείαν ἴαν τὸ μὲν ἐκείνη βραχέως κατὰ πρῶτον σκοπὸν, τὸ δ' ἕτερον βραδέως· λίαν, ὅτε ἐπιπλακῆν ὑπὸ τεσσάρων ἀλληλοδιαδόχως ἐρυσιπελάτων, λίαν συχνῶν καὶ ἐκτεταμένων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην (θέρους τοῦ 1883) ἐν τῇ Χ. Κλινικῇ, προκαλεσάντων δὲ πλεῖστα ἀποστήματα κατὰ τὴν κνήμην. Ὁ ἀσθενής ἐν τούτοις ἴαθη μετὰ ἀρκούντως μακρὰν (δύμηνον) νοσηλείαν.

δ'. Τραύματα τοῦ ἄκρου ποδός.

Ἐκ τῶν ἐξ τούτων τραυμάτων δύο διὰ θλάσεως γενόμενα ἦδρευον ἀνωθεν τῶν σφυρῶν, δύο ἐπὶ τῆς ῥάχιδος τοῦ ποδός καὶ δύο κατὰ τὸ πέλ-

μαί. Τὸ ἐν τούτων, διὰ θλάσεως ἐκ πτώσεως σιδηροδρομικῆς ῥάβδου ἐπὶ τῆς τοῦ ποδός ῥάχιδος παραχθέν, ἀπολήξαν δ' εἰς γάγγραιναν καὶ σηψαιμίαν, ἦν τὸ μόνον θανατηφόρον (μετὰ 12 ἡμέρας ἀπὸ τῆς τρώσεως) τὰ δὲ λοιπὰ 5 ἅπαντα διὰ θλάσεως, ἐνός δι' ἐμπύρεως ὀξέως τεμαχίου ὕελου κατὰ τὸ πέλμα, παραχθέντα, ἔληθσαν οὐδεμίαν περὶ τὴν βλάβειν δυσκολίαν ἐγκαταλείποντα.

Θεραπεία τῆς γαστρορροίας. — Ἐπὶ γαστρορροίας μετὰ διατάσεως τοῦ στομάχου, καὶ τοῦ ἀναδιδομένου ὑγροῦ μὴ ὑπερβαίνοντος κατὰ ποσὴν τὴν μίαν λίτραν ἐπὶ 24 ὥρας, προσφέρονται τὴν πρῶτην νῆστεως τοῦ ἀρρώστου ἐν ἑως ἐξ γράμματα φωσφορικοῦ ἀσβεστίου. Ὁ πάσχων ἅπαξ δι' ἡμέρας λαμβάνει στερεὰν τροφήν, ὅσον κρέας καὶ ἰχθύν, ἡ δὲ λοιπὴ αὐτοῦ τροφή συνίσταται εἰς οὐσίαις ὑγρῆς, ὅσον ὠά, γάλα, ῥόφημα. Ὡς τὰ πολλὰ διὰ τῆς ἀπλῆς ταύτης ἀγωγῆς ἔχεται ἡ γαστρορροία ἀλλ' οὐχ οὕτως ἔχει τοῦ ἀποδιδομένου ὑγροῦ ὑπερβαίνοντος κατὰ ποσὴν τὰς πολλὰς λίτρας ἐντὸς τῶν εἰκοσίων καὶ τεσσαρῶν ὡρῶν, ὅτε ἐνδείκνυται ὁ καθετηρισμὸς καὶ ἡ ἀπόπλυσις τοῦ στομάχου. Οἱ καθετηρισμοὶ ἐνεργοῦνται ἀνὰ πᾶσαν πρῶτην νήστεως ὥστε τοῦ πάσχοντος, εἴτε δὲ ἐπελθούσης βελτιώσεως κατὰ διήμερον ἢ τριήμερον, καὶ ἐπὶ τέλους ἅπαξ καὶ ἐξδομάδα, οἱ καταλληλότεροι διὰ τὸν καθετηρισμὸν καθετήρες εἶναι οἱ τοῦ Faucher, διὰ δὲ τὴν ἀπόπλυσιν τὰ μάλιστα ἀνύει τὸ ἔργον τὸν τοῦ Viehy ὕδωρ χλιαρόν. Διευκολύτης τῆς διὰ τοῦ καθετηρισμοῦ καὶ τῆς ἀποπλύσεως θεραπείας ἡ δίκαια τοῦ πάσχοντος ἔστω αὐστηρὰ καὶ κανονικὴ πρὸς ἀποφυγὴν ὑποτροπιάσεως.

Ἐπίσης ὠφελεῖ ὁ καθετηρισμὸς καὶ ἡ ἀπόπλυσις τοῦ στομάχου καὶ ἐπὶ τῆς συνοδευούσης τὸν κάρκινον τοῦ στομάχου γαστρορροίας, καθ' ἣν ἐπύχεται ἀπλῶς μόνον εἰς τὸν πάσχοντα ἀνακούφισιν.

Ἀπίθεσις ἑλκῶν. — Ἡ ἴασις τῶν χρονίων ἑλκῶν κατὰ τὸν Vidal ἐπιτυγχάνεται τελεία ἐντὸς δέκα, εἴκοσιν ἢ τεσσαράκοντα τὸ βραδύτερον ἡμερῶν ἐνεργουμένης τῆς ἐτιδέσεως αὐτῶν τὸν δε τὸν τρόπον.

Ἀφοῦ ἀποπλυθῆ τὸ ἑλκος δι' ἀρεψήματος φύλλων καρυκῆς ἐπιπάσσεται δι' ὑπανθρακικοῦ σιδήρου εἰς παχεῖαν στρώσιν, καταπλάσσεται δὲ ἀκολούθως διὰ καταπλάσματος ἐκ πιτύρων καὶ περιδέεται διὰ κυλτορεροῦς ἐπιδέσμου.

Ὁ ὑπανθρακικὸς σίδηρος ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ ἑλκους καὶ ὡς ζηραντικὸς καὶ ὡς ἀρεθιστικὸς, διεγείρει τὴν νεοαρκωμένην ζωὴν τῶν ἰχθῶν ἀποδιδόντων καὶ ὠρῶν ἑλκῶν καὶ τυχέως θεραπεύει αὐτὰ.

Ἀντιασθματικὴ Θεραπεία. — Μετ' ἐπιτυχίας δὲ Clymor μετεχειρίζεται κατὰ τῶν παροξυσμῶν τοῦ μετὰ ἐμφυσήματος ἀσθματος 30 σταγόναις περίπου κατὰ πᾶσαν ἡμέραν ὥραν ἐν τοῦ ἐξῆς μίγματος ἢ ἐν ἀνάγκῃ προστίθῃσι ἐκαστὸτε καὶ 15 σταγόναις αιθεριοῦ βάλσαμου λοβελίας.

Rp.	Tinctur. Op.	Dr.	1.
	Ether. Sulfuric.	"	2.
M. D.			Γ.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ ΔΙΕΤΟΥΝΣΕΩΣ.

Οἱ καθυστεροῦντες τὴν συνδρομὴν αὐτῶν κκ. συνδρομῆται παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσιν αὐτὴν τὸ ταχύτερον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

Α. Δ. Γεωργαντῶ. — Στοιχεῖα Ἱατροδικαστικῆς. Τόμ. Α'. Ἀθῆναι 1885. Τιμὴ τοῦ ὅλου συγγράμματος Δρ. 22 πληρωτέα ἐπὶ τῇ παραλαβῇ τοῦ Α' τόμου.

Publications du Progrès médical. Paris. 14. Rue de Caumartin.
DE L' APHASIE
et de ses diverses formes
par L. Dr BERNARD.
Un volume in 8° de 271 pages, avec 32 figures. — Prix 4 fr.

Παύλου Ἰωάννου, Καθηγητοῦ. — Ἐγχειρίδιον Χειρουργικῆς. — Πρὸς χρῆσιν τῶν τε φοιτητῶν τῆς Ἱατρικῆς καὶ τῶν πρακτικῶν ἱατρῶν μετὰ 148 εἰκόνων ἐν τῷ κειμένῳ. — Ἀθῆναι. — 1884. — Τιμὴ τοῦ ὅλου βιβλίου Δραχ. 15. — Εὐρίσκεται ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις τῶν κκ. Κ. Βέλμπουργκ καὶ Κ. Μπέκ ὡς καὶ παρὰ τῷ κλητῆρι τοῦ Πανεπιστημίου Κ. Δημοπούλῳ

Παύλου Ἰωάννου, Καθηγητοῦ. — Ἐγχειρίδιον συστηματικῆς ἀνατομικῆς τοῦ ἀνθρώπου. — Ἔκδοσις Γ'. ἐν πολλοῖς ἐπεξεργασμένη. 1884. Τιμ. Δρ. 20. — Εὐρίσκεται παρὰ τῷ κλητῆρι τοῦ Πανεπιστημίου κ. Δημοπούλῳ καὶ ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τοῦ κ. Μπέκ.